Modificări, condiționate pragmatic, ale frazeo-logismelor

ARIADNA ŞTEFĂNESCU
Facultatea de Litere
Universitatea din Bucureşti

Frazeologismele sunt considerate ca aparținând unei direcții de utilizare a limbii naturale opuse creativității, în sensul că vorbitorul „ia de-a gata" construcțiile, recunoscute lexical ca unități de sine stătătoare, cu un sens adesea netransparent care inițial a trebuit învățat de vorbitorii nativi sau nenativi asemenea sensului oricăror cuvinte necunoscute. Vorbitorul nu creează idiomatismele cu ocazia enunțării mesajului, ci le extrage din lexiconul său mental. Însă frecvent expresiile idiomatice sunt construite în jurul unor tropi sau al unor figuri ale gândirii - eufemisme, ironii, paradoxuri etc. –, au de multe ori o gramatică proprie, care este diferită de gramatica combinațiilor libere, cu neregularități, elemente superflue, topică fixă, au anumite selecții ale modurilor, timpurilor, un comportament deosebit față de număr, de caz, de articulare etc., aşa încât ele sunt de fapt rezultatul istoric al creativității lingvistice. Astfel, mi se pare mai corect a opune uzul frazeologic uzului liber standard (sau neutru) al limbajului, iar nu creativității limbajului.

Pe de altă parte, de frazeologisme depinde eficiența lingvistică, discursivă şi stilistică a vorbitorului, în ciuda tendinței lor de opacizare semantică şi înghețare sintactică[1]. Astfel, expresiile reprezintă un loc lingvistic în care limbajul se comportă foarte creativ, iar această creativitate a primit recunoaştere lexicală, s-a convenționalizat, vorbitorii nativi „simt" autonomia lexico-gramaticală a construcției[2]. Termenii de 'formulă înghețată', 'frazeologism' (sau 'frazem'), ori 'expresie frazeologică' sunt cei mai generali. Prin ei se face referire la o serie întreagă de unități frazeologice particulare: expresii idiomatice, cvasi-frazeologisme[3], cuvinte compuse, colocații fixe, clişee, proverbe, maxime, zicale, vocabule (livreşti), versuri celebre, fragmente de cântece, titluri de cărți sau de filme, sloganuri publicitare, astăzi mai nou, texte din *logo*-uri[4], formule conversaționale cu rol de structurare a discursului sau a comunicării directe neplanificate, unele dintre ele fiind cele specifice sărbătorilor, altele replici *figées*[5] de deschidere, de continuare, de închidere etc. a unui dialog. Astfel, spectrul frazeologismelor este foarte larg, mai larg decât am crede la prima vedere, mai ales dacă se introduc construcțiile lexicale specifice rutinelor conversaționale. Din enumerarea aceasta se poate vedea că există grade de idiomatizare, că nu toate construcțiile lingvistice care intră în domeniul frazeologiei sunt la fel de „înghețate". Criteriul semantic al referențialității, spune Cowie[6], şi cel pragmatic al forței ilocuționare pot servi la o structurare a acestei multitudini. Astfel, Cowie distinge între categorii frazeologice cu funcție referențială (denominativă) şi categorii frazeologice cu funcție fie de acte de vorbire, fie de structurare a discursului, ultimele două numite în cursul acestui articol şi pragmateme[7].

Frazeologismele cu funcție referențială se înscriu de-a lungul unei scale care are la un pol combinațiile sintagmatice libere cu sens compozițional, iar la celălalt pol idiomatismele invariabile, cu sens opac. Între aceşti doi poli se situează frazemele în funcție de diferitele lor grade de opacizare la nivelul sensului şi de înghețare la nivelul formei.

Articolul de față a pornit de la constatarea intuitivă că frecvent, în româna actuală, mai ales în variantele ei de limbă vorbită, de limbaj jurnalistic, publicitar şi chiar eseistic, există tendința de a altera forma standard a frazeologismului nu numai cu intenția de a

BDD-V3945 © 2003 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:59 UTC)

produce umorul, ironia, sarcasmul, jocul de limbaj spiritual, ci şi de a contribui la referenţialitatea textului, mai precis de a transmite informaţia referenţială incomodă sau negativă într-un mod indirect. În forma frazeologică modificată transpare forma frazeologică originară. Devierile frazeologice sunt salvate de la nonsens sau de la o ambiguitate prea mare de intertextualitatea pe care se sprijină. Frazeme modificate de tipul lui *a prinde cu mâţa în sacul Bancorex, a umbla cu basca-n mână, buchetul cu ţinte false, în plină coborâre şi apoi ieşire cu trântire de uşă, i-au dat-o-n freză, iar freza au dus-o la fier vechi, un semn de circulaţie bine plasat trece primejdia grea, cine fură azi un ou nu se mulţumeşte să facă mâine omletă, proteste mici şi mijlocii, paradox la oi m-aş duce*, *am creditul meu, sunt prizonier, psihiatru de civili indiferent de grad* ş. a. abundă mai ales în presa scrisă[8].

Deraierile frazeologice[9] reprezintă un fenomen realizat conştient de vorbitor, cu impact la nivel semantic, pragmatic şi chiar la nivel sintactic. Se vor urmări consecinţele semantice, inferenţiale şi discursive pe care le antrenează prezenţa în discurs a acestor colocaţii „anormale". Totodată, ele vor fi analizate dincolo de noţiunea de joc de cuvinte[10]. Mai mult, ele pot conţine jocuri de cuvinte, dar prezenţa calamburului nu este întotdeauna obligatorie pentru o deraiere frazeologică. A analiza un frazeologism deconstruit ca un joc de cuvinte înseamnă a-l aborda dintr-o perspectivă semantică şi dintr-una stilistică, valorizantă. Jocul de cuvinte are această condiţie de a fi o figură de stil, pe când devierile frazeologice există şi dincolo de această constrângere stilistică. Pe de altă parte, mecanismele pe care le foloseşte calamburul – substituţia de omonime, de paronime, substituţia prin antonomază, exploatarea polisemantismului[11], a sinonimiei, şi antonimiei – sunt mecanisme semantice locale. Considerăm că tot atât de importante ca şi mecanismele semantice sunt şi cele pragmatice. Vom încerca să arătăm că intertextualitatea şi ciocnirea între registre, ca formă mai slabă de intertextualitate, extinderile semantice, blocarea unor inferenţe, dar nu şi anularea lor sunt principalele mecanisme pragmatice care acţionează la nivelul frazemelor deviante.

Câteva precizări teoretice

Semantism opac, îmbinare stabilă şi *grad de opacizare.* Frazeologismele, indiferent că sunt expresii idiomatice, colocaţii, cvasi-frazeologisme sau pragmateme, au, în general, un sens non-compoziţional şi o formă fixă care nu admite modificări gramaticale[12]. S-au propus mai multe teste pentru determinarea caracterului *figé*. Gradul de opacizare (îngheţare) a expresiei frazeologice depinde de felul cum răspunde la substituţia prin sinonime sau cvasi-sinonime a unui element component, la pasivizare, la dislocări, la topicalizare, la schimbare de topică, la disocieri sintactice prin interpunerea unui alt element, la expansiune prin determinări sintactice, la intercalări şi la schimbări de flexiune. La frazeologismele deviante, cel puţin una dintre aceste condiţii este încălcată, aşa încât, raportate la frazeologismul originar, ele sunt mai puţin *figées.*

Implicatură particularizată, *forţă a implicaturilor* şi *blocare a implicaturilor.* Termenul de 'implicatură particularizată' este folosit cu accepţiunea din teoria lui Grice. La pragmaticienii griceeni şi postgriceeni 'forţa' implicaturilor[13] este dependentă de forţa pe care o au premisele care participă la constituirea raţionamentului (argumentului) de derivare a implicaturii-concluzie. O implicatură va avea o forţă identică cu forţa celei mai slabe dintre premisele sale. Astfel, unele inferenţe particularizate sunt sensuri „mai tari" dacă premisele care conduc la ele au aceeaşi forţă, obţinută, de exemplu, prin percepţie directă[14]. Forţa implicaturilor este dependentă de gradul de veridicitate, de forţa dovezilor

BDD-V3945 © 2003 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:59 UTC)

pe care interpretantul le ia în calcul. Unele dintre implicaturile slabe sunt parțial conştientizate de interpretant, au un caracter subliminal. Cu cât forța unei implicaturi este mai slabă, cu atât acel sens inferențial poate fi mai uşor anulat.

Noțiunea de 'blocare a implicaturilor' este introdusă de noi într-un mod neformal, mai mult intuitiv, inspirându-ne din teoria presupozițiilor, unde blocarea (filtrarea în afara sensului global al enunțului) sau proiecția presupozițiilor sunt caracteristici ale acestor entități inferențiale. Prin blocarea implicaturilor înțelegem un fenomen asemănător, şi anume împiedicarea lor de a se proiecta la nivel de enunț. În mod normal, implicaturile declanşate de uzul frazeologismului s-ar fi ridicat de la nivel de propoziție la un nivel textual mai amplu dacă nu ar fi fost, considerăm noi, blocate de forma deviantă a frazeologismului. Declanşarea unor implicaturi, la fel anularea lor sunt fenomene care intervin în procesul interpretativ al unui enunț. Acelaşi lucru se poate afirma despre blocarea inferențelor particularizate.

Ținem să specificăm că implicaturile au un grad mare de indeterminare: ele se pot lexicaliza aproximativ pentru că reprezintă nişte sensuri ale mentalezei, ale limbajului gândirii, pe care le „traducem" într-o limbă naturală şi nu întotdeauna limbajul universal al gândirii corespunde perfect românei, în cazul nostru.

Pentru derivarea inferențelor conversaționale avem în vedere mecanismul propus de Sperber şi Wilson[15], aici însă nedetaliat, deoarece are avantajul de a fi foarte suplu şi de a permite accesul oricărui sens, indiferent de natura lui inferențială – indiferent dacă este aserțiune, implicație logică, presupoziție sau implicatură –, să intervină ca asumpțiune relevantă în procesul de generare a sensului conversațional.

Intertextualitate. Conceptul de intertextualitate va fi folosit din perspectivă inferențială. Intertextualitatea, se manifestă şi ea sub formă de grade şi activează simultan două texte, textul *in presntia* şi un text *in absentia*, dar stocat în memoria enunțiatorului/autorului şi a interlocutorului/lectorului său. Condiția pragmatică a cunoaşterii celuilalt text este obligatorie.

Textul dat face trimitere explicită sau implicită[16] la textul *in memoria*, care va exista, un timp, paralel cu textul *in presentia* (prin anumite „ancore" de intertextualitate, asemănări formale între cele două texte, mai ales cuvinte-cheie comune, sintagme comune, identități prozodice ş.a.). Concomitența în memorie a celor două texte este o altă condiție a intertextualității. Gradul de intertextualitate depinde nu numai de ancorele de intertextualitate, dar şi de abilitatea lectorului sau a interlocutorului de a recupera şi reconstitui textul la care se face aluzie[17].

Analiza exemplelor

Cele mai des exploatate mecanisme ale deconstrucției frazeologismelor sunt substituția şi expansiunea frazeologică.

Substituția se realizează prin înlocuirea unuia sau mai multor elemente lexicale din frazemul originar cu condiția ca acesta să poată fi actualizat cu uşurință de interlocutor. Cu alte cuvinte, substituția este controlată de condiția păstrării unui grad de intertextualitate.

În urma analizelor efectuate se constată că frazemele deviante au comportamente inferențiale asemănătoare. Nu se poate vorbi de o identitate a proceselor inferențiale la nivelul acestor utilizări ale limbajului, ci de asemănări.

BDD-V3945 © 2003 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:59 UTC)

Devierea frazeologismelor prin substituție lexicală şi rolul implicaturilor-punte

O asemănare structurală a următoarelor pragmateme deviante *paradox la oi m-aş duce, am creditul meu, sunt prizonier*[18]*,* este aceea că frazeologismul de origine este un proverb sau un vers cunoscut în spațiul nostru cultural. Din punct de vedere semantic, substituția lexemului din varianta originară cu cel din varianta modificată nu presupune trecerea de la sens propriu la sens figurat. De asemenea, vom arăta că ele se comportă inferențial aproximativ la fel.

În *paradox la oi m-aş duce* (cf. 1) intertextualitatea se realizează cu versul *Ciobănaş la oi m-aş duce* dintr-un cântec care deseori face parte din repertoriul corurilor şcolare. Prin intertextualizare, acest vers capătă o utilizare pragmatică, devine un pragmatem. Versul are un sens compozițional. Pragmatemul deviant, *paradox la oi m-aş duce,* are un sens obscur datorită încălcării selecționale de la nivelul combinației subiect-predicat. Obscurizarea are loc şi prin intertextualitate, în sensul că, aşa cum vom arăta, expresia originară va declanşa împreună cu frazemul deviant o serie de implicaturi conversaționale contrastante, neanulabile şi în acelaşi timp neproiectabile la nivel de text. Totodată, substituția e determinată contextual şi formal. Substantivul abstract *paradox* este trisilabic ca şi *ciobănaş*[19] şi este asertat de referentul principal al textului, contextualizarea realizându-se aici prin trimitere la un act de vorbire real şi, implicit, la enunțiatorul lui. Încrucişarea lexematică are rolul de a aduce două scenarii-cadru sau două universuri de discurs[20] contrastante, care se vor menține de-a lungul întregului text: cel bucolic şi cel politic, care este şi registrul denotativ al textului (aici Camera Deputaților). Din perspectiva fiecăruia dintre aceste scenarii, în funcție de cunoştințele enciclopedice şi de imaginație, cititorii au libertatea de a construi serii paralele de implicaturi particularizate, de tipul 'Ciobanul e conducătorul turmei', 'Deputații participă la conducerea țării', 'Țara fără deputați e în pericol', 'Turma fără cioban e în pericol' ş.a.m.d. Unele dintre aceste implicaturi pot să nu fie pozitive, de tipul 'Mulți dintre ciobani sunt oameni nu foarte deştepți', 'Unii politicieni nu sunt deştepți' etc.

Numărul şi varietatea asumpțiunilor nu e nici fixă, nici nelimitată. Acestea depind foarte mult de cât de bogat este scenariul pe care îl deține fiecare interpretant al textului şi de timpul şi efortul pe care îl acordă pentru interpretare. Conform reprezentării mentale a păstoritului, se pot activa prezumpții de tipul 'Ciobanii iubesc turma', 'Ciobanii iubesc natura', 'Oile sunt blânde' ş.a. Numărul asumpțiunilor trebuie să respecte condiția non-contradicției. Se poate activa orice asumpțiune care este conformă cu reprezntările conceptuale activate de text cu condiția ca aceasta să nu intre în contradicție cu vreuna din aserțiunile textului. Dacă textul ar fi conținut aserțiuni despre excelența politicienilor din Camera Deputaților din România, atunci ultima implicatură ('Unii politicieni nu sunt deştepți') ar fi fost anulată sau n-ar fi putut fi derivată.

Rolul pe care îl are intertextualitatea în cadrul frazeologismului hibrid nu este numai de a crea această serie paralelă de inferențe. O altă etapă de derivare inferențială este aceea în care între cele două serii de implicaturi corespunzătoare scenariilor-cadru ale textului se formează un alt lanț de implicaturi, pe care le numim implicaturi-punte[21]. Implicaturile-punte corespund analogiilor care se stabilesc între cele două serii de implicaturi favorizate de scenariile-cadru. Ele ar putea fi: 'Deputații sunt ca ciobanii', 'Țara fără deputați este în pericol ca turma fără cioban', 'Mulți dintre deputați sunt proşti ca ciobanii' etc. Interpretantul textului are libertatea de a face aceste inferențe-punte pentru a spori adecvarea textului la propria lui expresie deviantă. De asemenea, ținând cont că verbul este la modul condițional-optativ, că frazeologismul deviant reprezintă un

BDD-V3945 © 2003 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:59 UTC)

act performativ de exprimare a unei dorințe, că locutorul acestui act este incert – ar putea fi referentul, ar putea fi autorul –, se derivă asumpțiunea disjunctivă 'Există cineva care doreşte să se ducă cioban la oi sau există cineva care doreşte să fie preşedintele Camerei Deputaților'.

Libertatea de interpretare este foarte mare, dar pe de altă parte şi forța unora dintre asumpțiuni poate să fie foarte slabă, astfel încât aceste inferențe-punte pot fi anulate, abandonate sau chiar parțial actualizate în conştiința interpretantului. De asemenea, alte inferențe pragmatice slabe pot fi dezvoltate, dar datorită gradului lor atât de particularizat, de dependent de interpretant, ne ferim a le mai simula. Se constată însă că o parte dintre aceste implicaturi-punte sunt blocate, la fel ca şi implicaturile de scenariu care le-au dat naştere. Blocarea unor inferențe posibile, de tipul 'Deputații iubesc țara ca şi ciobanii care iubesc turma', se produce prin intervenția către finalul textului a unei negații pragmatice (*Ăsta nu e paradox, domnule Dorneanu, e nesimțire!*). Acesta este un caz fericit, când textul acuză direct. Există însă multe alte utilizări ale frazeologismelor deviante în care numai forma alterată a frazeologismului este suficientă pentru a bloca implicaturi potențiale ale textului. Susținem acest lucru bazându-ne pe considerentul că alterarea formei lexicale convenționale este resimțită de vorbitori ca una dintre cele mai grave abateri. În cazul în care forma deviantă se acceptă, atunci această acceptare presupune că interpretantul textului este angajat în căutarea unei motivații. La nivelul frazeologismelor am putea spune că mai există o altă maximă de utilizare, aceea de a nu se încălca forma lor lexicală standard. În momentul când această regulă nu este respectată, interlocutorul presupune că s-a procedat astfel pentru a bloca nişte inferențe predictibile ale formei standard. În cazul exemplului discutat aici, implicaturile pozitive ale scenariului păstoritului sunt blocate, iar fenomenul este resimțit acut de interpretanți. Ei sunt angajați în căutarea implicaturilor şi uneori rezultatul acestei căutări nu poate depăşi faza de aproximare. În această situație, fenomenul de blocare a implicaturilor neadecvate constituie singurul rezultat ferm al procesului de interpretare.

Poziția pe care o are frazeologismul deviant în text este importantă. Aici el ocupă poziția de titlu[22]. Echivocul titlului se explică prin faptul că este un declanşator al unei asumpțiuni disjunctive cu forță slabă. Rolul discursiv pe care îl are este de a introduce intertextualitatea dintre politic şi bucolic structurând textul. Ea este în permanență menținută în cuprinsul textului prin repetarea substantivului *paradox*, prin ocurența clişeizantă şi totodată superfluă a adjectivului *paradoxal* în *cifră paradoxală*, printr-un alt pragmatem deviant, şi anume *paradoxul dracului a făcut ca…*, realizând o coeziune lexicală căutată. În text, alte două scenarii se activează grație intertextualității impuse de titlu – luarea prezenței politicienilor la şedințele Camerei şi numărarea oilor la stână – care contribuie la coerența textului.

Aceste mecanisme funcționează bine pe texte de dimensiuni reduse, care pot fi dominate de câteva scenarii-cadru.

Nu numai că pragmatemul *am creditul meu, sunt prizonier* (cf. 4) este similar în ceea ce priveşte forma cu exemplul discutat anterior[23], dar şi inferențial funcționează în acelaşi mod. Prin intertextualitate se actualizează două scenarii, al pionieriei şi al creditelor la bănci, pe structura cărora, în conjuncție cu textul dat, se declanşează un set de implicaturi paralele. Scenariul pionieriei favorizează apariția unor implicaturi conversaționale de tipul 'Sunt mândru', 'Sunt fericit', 'Mă laud cu realizarea aceasta', 'Merit să fiu pionier', 'Pionieria e o răsplată', iar celălalt cadru conceptual favorizează implicaturi de genul 'Mă bucur că i-am păcălit ca să-mi dea un credit', 'Să fii dator la o bancă e greu', 'Pentru ca să obții un credit substanțial de la o bancă trebuie să ai un

BDD-V3945 © 2003 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:59 UTC)

salariu mare', 'La un slariu mare şi taxele sunt mari' etc. Între cele două grupuri de implicaturi contrastante se stabilesc punți inferențiale. La realizarea implicaturilor-punte poate participa orice informație a textului, indiferent de natura ei infernțială, lingvistică[24] sau enciclopedică. Astfel, câteva din implicaturile-punte care se formează sunt: 'Mă bucur că am un credit la o bancă tot aşa cum copiii se bucurau că sunt făcuți pionieri', 'Eu sunt prizonier, prin credit, băncii tot aşa cum pionierii erau 'prizonierii' asociației'. Ultima inferență blochează – fără să anuleze – câteva dintre implicaturile pozitive favorizate de primul scenariu.

În concluzie, implicaturile-punte deşi se formează şi cu ajutorul unor implicaturi particularizate specifice unei anumite reprezentări conceptuale, au rolul de a bloca o parte din aceste implicaturi, de a nu le lăsa să se proiecteze de la nivelul local al frazemului originar, la nivelul frazemului deviant sau la nivelul textului.

Substituția metaforizantă este o altă tehnică de a deconstrui un frazeologism. Încadrăm aici frazeme deviante de tipul: *semințe de trafic de influență*, *evaziune fiscală şi abuz în serviciu* (cf. 5), *hiturile bine căţărate în topuri* (cf. 6), *(Parchetul) se mişcă cu viteza topirii calotei glaciare* (cf. 7), *buchetul cu ținte false* (cf. 8), *concentrația de pesedei* (cf. 9), *pescuitul în mape tulburi* (10), *„donatori" de partid* (cf. 11), unde metafora clişeizată (*semințe, pescuitul, conentrația, cu viteza topirii ..., buchetul* etc.) a aparținut frazeologismului originar şi funcționează ca ancoră de intertextualitate. Celălalt termen, care are sens propriu, deconstruieşte frazeologismul-mamă şi contextualizează, trimițând la lumea reală. Intertextualitatea se manifestă aici de regulă mai slab, sub forma încrucişării a două registre diferite[25].

Metafora clişeizantă este, în cazurile discutate aici, o metaforă cognitivă[26] care are rolul de a introduce inferențial sensul termenului pe care l-a substituit prin intermediul implicaturii. Astfel, *semințe* declanşează implicatura 'dovezi', *cu viteza topirii calotei glaciare* introduce implicatura conversațională 'încet' *buchetul* şi *concentrația* sunt metafore gramaticale pentru 'numărul mare de…' etc.

Implicatura conversațională are rolul de a bloca unele posibile inferențe lexicale ale frazeologismului originar (sau ale combinației libere), cel mai adesea pe cele pozitive. Nici una din conotațiile extracontextuale pozitive ale lexemelor *buchet* şi *semințe* nu reuşesc să se ridice la nivel de enunț, ci rămân blocate la nivelul local al lexemului.

O altă tehnică folosită în deconstruirea frazeologismelor este aceea a substituției metonimice. Modificarea frazemului *a i se umezi ochii* la *a i se umezi pupilele şi papilele* (cf. 12), *o aruncătură de ochi* la *o aruncătură de pupilă* (cf. 6)*, a bate din călcâi* la *a bate din adidas* (cf. 13), *rudă de sânge* la *rudă de sânge şi de limfă* (cf. 13) urmăreşte să introducă sub formă de implicatură sensul termenului substituit, oprind unele inferențe particulare pe care le-ar avea frazeologismul de origine de la ridicarea la nivel textual. Frazemul astfel modificat este sărăcit de o serie de sensuri potențiale. Se remarcă, de asemenea, că între termenul substituit şi substitutul lui metonimic există o relație de implicație logică. Astfel, *ochi* implică logic *pupile şi papile, sânge şi limfă* implică logic *sânge*, *adidas* îl implică logic pe *călcâi*. Direcția de implicație nu este constantă, dar în schimb natura logică a implicației caracterizează acest tip de deviere frazeologică.

Majoritatea deraierilor frazeologice se produce prin substituție cu termeni tehnici (cf. (med.) *a se umezi pupilele şi papilele;* (med.) *"donatori" de partid*; (logică) *paradox la oi m-aş duce;* (chimie) *concentrația de pesedei*; (lingvistică) *gura poliglotă* (cf. 14); (mil.) *buchetul cu ținte false* ş.a.). Se pare că devierile frazeologice preferă o formă lexicală hibridă, constituită dintr-o combinație de termeni tehnici şi termeni uzuali şi sunt frecvente în limbajul colocvial al unor categorii de vorbitori cu instrucție peste medie.

BDD-V3945 © 2003 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:59 UTC)

Expansiunea frazeologică

Prin acest procedeu se intervine în unitatea sintactică (şi semantică) a frazeologismului, care tinde a deveni din construcţie fixă, o construcţie liberă. Caracterul *figée* nu dispare complet datorită intertextualităţii cu frazemul origniar. Există situaţii când atât substituţia, cât şi expansiunea frazeologică acţionează simultan.

În *funcţiile corupte de partid şi de stat* (cf. 15), *a prinde cu mâţa-n sacul Bancorex* (cf 16), *kilometri perfect pătraţi* (cf. 17), expansiunea se realizează prin intercalarea unui determinant liber, atipic frazeologismului.

Extinderea deviantă a expresiei idiomatice se face prin coordonare sau prin subordonare cu determinanţi neprevizibili din punct de vedere semantic (ca în orice combinaţie lingvistică liberă, a căror selecţie este constrânsă de referent) şi atipici frazeologismului. La nivel pragmatic, această defrazeologizare are ca efect ceea ce am numit prin termenul de *omonimie pragmatică.* Mai exact, vom vedea că una şi aceeaşi secvenţă lingvistică este simultan folosită fie referenţial şi figurat, fie generic şi denotativ, fie constatativ şi performativ.

În *plăteşte oalele sparte pe care s-au întrecut a le sparge*...(cf. 18), propoziţia atributivă determinativă a grupului nominal *oalele sparte* modifică semantic substantivul prin reducerea genericităţii acestuia şi contextualizarea lui; în *frumuseţea interioară a buzunarului* (cf. 6) atributul substantival face ca expresia *frumuseţea interioară* să primească simultan două utilizări pragmatice şi două lecţiuni semantice, o utilizare în calitate de expresie idiomatică cu o lecţiune abstractă şi metaforică şi o utilizare în calitate de combinaţie liberă cu o lecţiune concretă (opoziţia dintre cele două lecţiuni se rezolvă prin blocarea lor de către implicatura conversaţională a întregii construcţii, aceea de 'Bogăţie'); *în viaţa vieţilor dumneavoastră* (cf. 19) substituţia şi expansiunea coexistă şi se constată o concretizare semantică în raport cu expresia originară *în vecii vecilor*; în *i-au dat-o-n freză, iar freza au dus-o la fier vechi* (cf. 20) ocurenţa propoziţiei coordonate adversativ este favorizată de omonimia dintre cele două substantive, omonimie ce joacă un rol important în obnubilarea referentului din text; în *a ţinut Argentina strâns în braţe şi a lăsat-o jos numai după ce*... (cf.17) umorul şi ironia sunt cauzate de utilizarea cvasi-simultană, în acelaşi enunţ, a construcţiei *a ţine strâns în braţe* ca frazem cu sens figurat şi ca îmbinare liberă cu sens denotativ; în *sparg site-urile cu pânza de bomfaier* (cf. 21) avem aceeaşi „omonimie pragmatică" ca mai sus, mai precis ea constă în utilizarea simultană verbului *a sparge* cu sens figurat şi cu sens referenţial; în *oameni de bine şi de serviciu* (cf. 22) expansiunea frazeologică se realizează prin coordonarea a două substantive compuse contrastante din punct de vedere al sensului abstract *vs.* concret; în *rude de sânge şi de limfă* (cf. 13) deconstrucţia se face printr-o adăugare superfluă care destructurează parţial sintagma, ajungându-se ca *rude de sânge* să fie coordonată cu o efemeridă, *rude de limfă*.

Întreruperea organizării sintactice a enunţului, însoţită de bulversarea forţei ilocuţionare a întregului enunţ apare în *s-a aşternut, la ordin, o uitare* (cf 23), unde expresia *a se aşterne o uitare* de regulă e folosită în aserţiuni.

Alterarea formei frazeologismelor prin extensie urmăreşte să instituie un conflict de utilizare pragmatică la nivelul secvenţei lingvistice deviante care devine o marcă lingvistică a perceperii duplicităţii, corupţiei, eventual a absurdului lumii reale.

Deraierea frazeologică este un fenomen foarte frecvent la nivelul anumitor stiluri funcţionale ale românei actuale. Am încercat să arătăm că deconstrucţia frazeologismelor

BDD-V3945 © 2003 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:59 UTC)

utilizează anumite mecanisme, că nu urmăreşte numai pura surpriză lexicală, jocul lingvistic, ci are un impact inferenţial foarte mare, pe care îl realizează prin derivări şi blocări de implicaturi şi prin ceea ce am numit omonimie pragmatică.

NOTE:

---

[1] Cf. Dimitrescu, Florica, *op. cit.* şi Pană Dindelegan, Gabriela *op. cit.* pentru problema înghețării combinațiilor frazeologice.

[2] Dimitrescu, Florica, *op. cit.*, p. 120 *et seq.* aduce ca argument al autonomiei locuțiunilor verbale capacitatea de a se forma derivate de la ele.

[3] Cvasi-frazeologismele, termen preluat de la Mel'čuk, *op.cit.,* sunt combinații sintagmatice foarte frecvente cu un grad destul de mare de înghețare, de tipul lui *mămăligă cu brânză şi smântână, a pune bazele unei familii, centru comercial, masă şi casă* ş.a.., caracterizate prin faptul că sensul întregii construcții este mai mult decât suma sensurilor elementelor care alcătuiesc sintagma. Sensul global depinde însă de sensul literal al unităților alcătuitoare, este „contingent pe" sensul acestora.

[4] Una din condițiile asimilării acestor fragmente de text ca frazeologisme este celebritatea pe care o capătă la un moment dat şi utilizarea lor intertextuală, scoaterea din contextele originare şi relansarea lor, de regulă, în paginile unui ziar de mare publicitate, al unei emisiuni cu audiență largă, în interacțiunile conversaționale spontane etc.

[5] Termenul de *replică fîgée* l-am întâlnit la Liana Pop, *op.cit,* unde are o accepțiune particulară. Desemnează răspunsuri idiomatizate la o intervenție dialogală (de tipul lui *adio şi la gară, cui spui tu asta?, nu mai discutăm!, fă paşi pe covoraş!, nu, mersi*). Datorită diversității, autoarea face subclasificări.

[6] Cf. *op. cit.*, p. 673.

[7] Termenul de *pragmatem* l-am preluat tot de la Mel'čuk, *op.cit.* şi desemnează formule specifice unor rutine conversaționale, de tipul celor de deschidere de conversație (*ce mai faci?, de când nu te-am mai văzut!*), de închidere de comunicare (*hai, pa!, ne-auzim!*), formule specifice unor evenimente sociale şi/sau religioase, combinații recurente de cuvinte cu rol pragmatic (*totul e-n regulă, mai vedem* etc.).

[8] Exemplele pe care se vor analiza câteva din mecanismele de modificare a frazeologismelor au fost luate în special din ziarul *Academia Cațavencu.*

[9] Termenul de *deraiere frazeologică* pentru idiomatismele cu semnificantul modificat ne-a fost inspirat de cel de *deraiere lexicală* dat de Al. Graur cuvintelor-valiză. La Rodica Zafiu se vorbeşte despre „deconstrucția" clişeelor, iarăşi o sintagmă pe care o considerăm adecvată şi de care vom „profita" aici, cf. *op. cit.*, p. 62 *et seq.*

[10] Pentru o analiză din perspectiva jocului de cuvinte cf. Groza, Liviu, *op. cit.*

[11] Cf. DŞL.

[12] Există unele pragmateme sau cvasi-frazeologisme care cunosc variații limitate.

[13] Cf. Blakemore, Diana, *op. cit.*, p. 11-16.

[14] Unul din exemplele lui Blakemore referitoare la forța inferențelor este acesta: sensul implicit 'Ioana cântă la vioară' are o forță mai mare dacă cel care accede la acest sens o vede pe Ioana cântând la vioară şi are o forță mai slabă dacă aude dinspre casa în care locuieşte Ioana sunete de vioară.

[15] Cf. Wilson, Deidre, Dan Sperber, *op. cit.*

[16] Cazurile de intertextualitate discutate aici sunt numai prin trimitere implicită.

[17] Cf. Thibault, P. J., *op. cit.*

[18] Pragmateme deviante de acest tip sunt foarte frecvente. La exemplele de mai sus putem adăuga din corpusul pe care am lucrat şi *spune-mi cu cine te culci ca să-ți spun unde ajungi* (cf. 2) sau *cine fură azi un ou nu se mulțumeşte să facă mâine omletă* (cf. 3). Susținem că şi acestea se comportă inferențial similar cu cele care vor fi analizate mai jos, în sensul că se caracterizează prin aceleaşi etape de derivare inferențială: formarea implicaturilor particularizate tipice inter-textualității, derivarea implicaturilor-punte şi blocarea unora dintre inferențele particulare pozitive.

[19] În privința condițiilor formale, s-ar mai putea specula pe ideea unui eventual joc de cuvinte între *paradox* şi cuvântul englezesc *ox* din acelaşi câmp semantic cu *ciobănaş*, dat fiind că una din frecventele surse de ironie şi umor din paginile acestui ziar este comutarea de pe română pe codul limbii engleze. Cf. şi numele hibride de rubrici, în romgleză, *adevărtizing vă spun vouă, dosarele hardcore, internețe fără bătrânețe, dacă voi nu mă www, eu vă www, show biz da' culți, descopery* etc.

[20] O altă denumire este aceea de reprezentare conceptuală, cf. Me'lčuk, *op. cit.*

BDD-V3945 © 2003 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:59 UTC)

[21] În teoria presupozițiilor este cunoscut termenul de presupoziție-punte şi rolul lui în explicarea anforelor asociative. Termenul de implicatură-punte a fost inspirat de acesta, fără însă a implica între cele două noțiuni o altă asemănare în afară de cea terminologică.

[22] Adesea frazeologismele deconstruite sunt titlurile unor articole mici. Se observă că informația este modestă în ciuda inferențelor ei contextuale, că un ziar mare, axat numai pe informare, nu ar fi făcut o ştire din aceste date. Amintim că *Academia Cațavencu* este un „săptămânal de moravuri grele", cu calificativul „tagma cum laude", deci este un ziar de dezvăluiri, cancanuri şi umor.

[23] Pragmatemul originar este tot un vers dintr-un cântec pionieresc (*Am cravata mea, sunt pionier*), substituția se realizează în condițiile păstrării ritmului şi a unui schelet fonetic comun între *pion<u>ier</u>* – *prizon<u>ier</u>* şi *<u>cr</u>avată* – *<u>cr</u>edit*. Adjectivul posesiv este un indice al implicării şi, alături de prozodie, o ancoră de intertextualitate.

[24] Pot contribui inferențele conversaționale, aserțiunile, presupozițiile, implicațiile logice, datele extralingvistice, gramatica textului, forma grafică, elementele prozodice şi eufonice ale textului în măsura în care sunt relevante.

[25] Uneori frazemul deviant formează o legătură intertextuală cu o îmbinare liberă de cuvinte, dar uzuală, cum este cazul la *hiturile <u>bine cățărate</u> în topuri* care amintesc de combinația sintagmatică *hiturile <u>aflate în primele locuri în</u> topuri*.

[26] Facem distincția între metaforă creativă şi metaforă cognitivă sau gramaticală, de regulă catacretică, aparținând unei terminologii tehnice sau unui limbaj standard (cf. *centru de spiritualitate, întâlnire la vârf, bloc militar, vorbe tăioase, focul inimii* ş.a.). Metafora creativă declanşează implicaturi particularizate, uneori atât de subtile încât nu pot fi glosate exhaustiv, în timp ce metafora cognitivă, ca reflex lingvistic al unei scheme mentale, structurează realitatea şi, prin urmare, are un „sens" exact, mai precis implicatura ei s-a convenționalizat. Cf. Halliday, *op. cit.,* p. 340-363, Manea, *op. cit.,* p. 173 *et. seq.*, Reboul, Anne, Jacques Moeschler*, op.cit.*, p.p. 173 *et. seq*.

Bibliografie:

ALTENBERG, BENGT, 1998, "On Phraseology of Spoken English: The Evidence of Recurrent Word-Combinations", în *Phraseology. Theory, Analysis, and Applications*, 101-122.

BIDU-VRĂNCENU, ANGELA, CRISTINA CĂLĂRAŞU, LILIANA IONESCU-RUXĂNDOIU, MIHAELA MANCAŞ, GABRIELA PANĂ DINDELEGAN, 2001, *Dicționar de ştiințe ale limbii*, Bucureşti, Nemira.

BLAKEMORE, DIANE, 1992, *Understanding Utterances,* Blackwell.

Concise Encyclopedia of Pragmatics, Jacob L. Mey, R. E. Asher (ed.), 1998, Amsterdam, Lausanne, N. Y., Oxford, Shannon, Singapore, Tokyo, Elsevier.

COWIE, A. P., 1998, "Phraseology", în *Concise Encyclopedia of Pragmatics*, Jacob L. Mey, R. E. Asher (ed.), 673-677.

DIMITRESCU, FLORICA, 1958, *Locuțiunile verbale în limba română*, Bucureşti, Ed. Acad. R. P. R.

GROZA, LIVIU, 1996, „Despre jocurile de cuvinte în frazeologia limbii române", în *LL*, 41, nr. 2, 32-36.

HALLIDAY, M. A. K., 1994, *An Introduction to Functional Grammar*, ed. a II-a, London, Sydney, Auckland, Arnold.

HRISTEA, THEODOR, 1984, „Introducere în studiul frazeologiei", în *Sinteze de limba română,* ed. a III-a, Theodor Hristea (coord.), Bucureşti, Ed. Albatros, 134-161.

MANEA, DANA, 2001, *Structura semantico-sintactică a verbului românesc. Verbele psihologice,* Bucureşti, Ed. Arhiepiscopiei Romano-Catolice.

MOESCHLER, JACQUES, ANNE REBOUL, 2001, *Pragmatica azi. O nouă ştiință a comunicării,* Cluj, Ed. Echinox.

MEL'ČUK, IGOR, 1998, "Collocations and Lexical Functions", în *Phraseology. Theory, Analysis, and Applications*, 23-53.

PANĂ DINDELEGAN, GABRIELA, 1994, *Teorie şi analiză gramaticală*, ed. a II-a, Bucureşti, Editura Coresi.

BDD-V3945 © 2003 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:59 UTC)

Phraseology. Theory, Analysis, and Applications, A. P. Cowie (ed.), 1998, Oxford, Clarendon Press.

POP, LIANA, 1998, *"Répliques figées. (Entre la lexicologie et le discours)", în* Dialoganalyse VI. Referate der 6. Arbeitstagung Prag. 1996. Dialogue Analysis VI. Proceedings of the 6th Conference Prague 1996*, Tübingen, Max Niemeyer Verlag,* 431-440.

THIBAULT, P. J. 1998, "Intertextuality", în *Concise Encyclopedia of Pragmatics,* Jacob L. Mey, R. E. Asher (ed.), 401-404.

WILSON, DEIDRE, DAN SPERBER, 2002, "Truthfulness and Relevance", în *Mind*

ZAFIU, RODICA, 2001, *Diversitate stilistică în româna actuală*, Bucureşti, EUB.

Corpus

(1) *Paradox la oi m-aş duce* [titlu] Săptămâna trecută, Valer Dorneanu, preşedintele Camerei Deputaților, a fost pus, deodată, în fața a trei paradoxuri. Mai exact, Dorneanu s-a aflat nu în fața, ci *între* cele trei paradoxuri, după cum singur declară: „Mă aflu între trei paradoxuri: 262 de colegi au semnat prezența, 214 au răspuns la apel şi 166 sunt în sală! Cum explicați?". Iată, Domnule Dorneanu, cum explicăm! Cei 262 de deputați au venit la serviciu şi au semnat prezența. Până să se facă apelul, 48 de deputați prezenți deveniseră deja absenți şi numai 214 au putut răspunde apelului dumneavoastră. Apoi, domnule Dorneanu, paradoxul dracului a făcut ca, din cei 214 de deputați, să mai plece pe la casele lor încă 48 (cifră paradoxală!). De aceea au rămas în sală 166 de colegi. Ăsta nu e paradox, domnule Dorneanu, e nesimțire! Camera Derutaților [semnătura]

(*Academia Caţavencu*, nr. 15, 15-21 apr. 2003, 8)

(2) Nu rataţi **tabu**, revista sexului frumos şi deştept – numărul pe luna iunie! Ca să n-o mai lungesc cu vorba, că doar sunt femeie şi ştiu ce vreau, trec repede la sumar: Sex pentru succes; Spune-mi cu cine te cluci ca să-ți spun unde ajungi. [reclamă la rev. **tabu**]

(*Academia Caţavencu,* nr. 20, 2003, 2)

(3) Găinarii mici […] visează să devină proprietarii unui cont copios în bancă, ai unei maşini ultimul tip […]. Cine fură azi un ou nu se mulţumeşte să facă mâine omletă.

(Dumitru Solomon, în *Dilema*, X, nr. 500, 11-17 oct. 2002, p. 19)

(4) *Am creditul meu, sunt prizonier* [titlu]

[Articolul relatează despre cum se poate obține un credit de la bancă pentru construirea unei locuințe atunci când nivelul salariului e prea mic (solicitantul îşi măreşte artificial salariul timp de şase luni, obține creditul, apoi merge din nou la Camera de muncă şi îşi aduce salariul la nivelul mic de dinainte de credit pentru a nu mai plăti impozite mari.]

(*Academia Caţavencu*, nr. 15, 15-21 apr. 2003, 16)

(5) După şase luni, aceeaşi doamnă Stănoiu a avansat-o pe judecătoare la Curtea de Apel Galați. După lege, aici găsim semințe de trafic de influență, evaziune fiscală şi abuz în serviciu.

(*Academia Caţavencu*, nr. 17, 2003, p. 3)

(6) La o primă şi superficială privire, hiturile bine căţărate în topuri ale lui Jais par să confirme îmugurirea de talent premiată acum câțiva ani la Mamaia. Alina Giurgiu cea supranumită Jais se dovedeşte a fi de fapt la o secundă aruncătură de pupilă, o demnă componentă a echipei în care s-au bulucit răduțele, leskele şi toate duducile care apreciază la bărbați mai ales frumusețea interioară a buzunarului.

(*Academia Caţavencu*, nr. 15, 15-21 apr. 2003, 6)

BDD-V3945 © 2003 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:59 UTC)

(7) Pe de cu totul altă parte, dacă pentru Lele se fac eforturi uriaş de penale pentru a-i grăbi compromiterea, pentru arestarea lui Tărău Parchetul se mişcă cu viteza topirii calotei glaciare de la Polul Sud.

(*Academia Caţavencu*, nr. 15, 2003, 13)

(8) E primăvară, totuşi, măcar după calendar şi după greve, iar PSD-ul şi-a adăugat o nouă floare în buchetul cu ţinte false care să-i mai ațâțe pe oengiştii îndârjiți.

(*Academia Caţavencu,* nr. 14, 15-21 apr. 2003,9)

(9) Ei, dar în Parlament între timp, a crescut concentrația de pesedei.

(*Academia Caţavencu*, nr. 45, 12-18 nov. 2002, p. 3)

(10) *Pescuitul în mape tulburi* [titlu] La o recentă vizită în Kuweit a unei delegații parlamentare române, oficialii locului i-au invitat pe români la o plimbare pe apele Golfului Persic. Cu această ocazie, românilor li s-au oferit un fel de undițe […]. Doar Tudor Mohora a reuşit să prindă o fâță, ceilalți hrănind peştii. Din păcate, nu asta înțelegem noi prin a hrăni peştii cu o delegație română.

(Academia Caţavencu, nr. 6, 2003, 2)

(11) Cele mai mari şanse la o privatizare mult prea îndepărtată a Petromului le are, se pare, Lukoil-ul. Cu toate astea, bătălia pentru unul dintre cei mai mari „donatori" de partid de-abia a început.

(*Academia Caţavencu*, nr. 6, 2003, 1)

(12) Fiind noi popor vesel şi harnic (mai mult decât harnic, zice Ada Milea), eu văd în celebrarea numărului 500 al *Dilemei* (pe lângă cele evidente) şi deschiderea către sărbătorirea a zece ani de la apariție. Pare meschin, recunosc, dar am convingerea că nu sunt singurul român căruia i se umezesc pupilele şi papilele în aşteptarea clipei când va redacta […]

(Dan Goanță, „Temele, dilemele", în *Dilema,* X, nr. 500, 11-17 oct., 2002, p. 17)

(13) Firma şi averea grecului John Mitzalis, rudă de sânge şi limfă cu marele director Konstantinos, e lăbărțată în lung şi-n lat, aşa cum va fi, în ritmul acesta, şi renumele Alinei. Din păcate, atunci când Jais a bocănit din adidas că vrea o recunoaştere ceva mai oficială, Mitzalis cel tânăr a suspinat şi a zis: "Ţcumpo, nu se poate…".

(*Academia Caţavencu*, nr. 15, 15-21 apr. 2003, 6)

(14) N-ai să-i auzi pronunțând nici în ruptul capului, prenumele unui faimos actant italian, Inzaghi, „Filippo", ci „Pippo", după cum Del Piero e întotdeauna „Sandrino", nu „Alessandro" [...]. A scăpat ca prin minune numele stadionului *Giuseppe Meazza*, căruia încă nu i-a spus nimeni *„Beppo* Meazza" – dar zilele n-au intrat în sac: doar ne învârtim într-o bătătură planetară în care ne strigăm unii pe alții cum ne vine la gura poliglotă!

(Mircea Mihăieş, *România Literară.,* nr. 14, 9-15 apr. 2003, 2)

(15) Lista ierarhiei funcțiilor corupte de partid şi de stat continuă cu Nicolae Văcăroiu, actualul preşedinte al Senatului.

(*Academia Caţavencu*, nr. 17, 2003, p. 3)

(16) Ştiu că marii hoțomani sunt mai greu de prins cu mâța în sacul Bacorex, dar nu trebuie să aşteptăm ca samovarul să crească şi să devină locomotivă.

(Dumitru Solomon, în *Dilema*, X, nr. 500, 11-17 oct. 2002, p. 19)

(17) În cele din urmă, țara [Argentina] s-a prăbuşit cu toate cele trei milioane de kilometri perfect pătrați şi inutili ai ei.

(Traian Ungureanu, *22*, nr. 3, 2002, 5)

BDD-V3945 © 2003 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:59 UTC)

(18) Însă, oricât ne-ar tenta, numai de cinism nu credem că e nevoie acum când biata masă lesne manevrabilă a minerilor plăteşte toate oalele sparte pe care s-au întrecut a le sparge cu frenezie din 1990 încoace absolut toate formaţiunile politice.

(Ioan Groşan, *Ziua*, 6, nr. 1381, 7 ian. 1999, p. 1)

(19) Să nu ne întrebaţi cine mai e şi Şerban Pop, de care aţi auzit poate pentru prima dată în viaţa vieţilor dumneavoastră, că o să vă spunem imediat: este şeful de cabinet al lui […].

(*Academia Caţavencu*, nr. 15, 2003, 13)

(20) Cineva a vrut să cumpere de aici o freză. A câştigat trei licitaţii la rând, şi toate trei au fost anulate. Băieţii i-au dat-o-n freză, iar freza au dus-o la fier vechi.

(*Academia Caţavencu*, nr. 16, 2003, 11)

(21) Românii ocupă locul 4 în topul infractorilor pe Internet. Ei sparg site-urile cu pânza de bomfaier şi la urmă înlocuiesc paginile de web cu tăieturi din Evenimentul Zilei.

(*Academia Caţavencu*, nr. 6, 2003, 4)

(22) Iată ce i s-a întâmplat lu' Găbiţu, fiul nostru, al oamenilor de bine şi de serviciu de la *Academia Caţavencu*.

(*Academia Caţavencu,* nr. 14, 15-21 apr. 2003, 9)

(23) Peste numele său [Gr. T. Popa, microbiolog] s-a aşternut, la ordin, o uitare ce dăinuie de fapt şi până astăzi.

(Mihai Zamfir, în *România Literară*, nr. 14, 9-15 apr., 2003, 3)

Abstract

The article presents the mecanisms of substitution and expansion used in the deviant phrasemes. It also analyses the pragmatic behaviour of these constructions in texts, pointing to the inferential properties of the text.

BDD-V3945 © 2003 Editura Universităţii din Bucureşti

Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:03:59 UTC)